

TA'LIM TIZIMI ISLOHOTLARINING O'ZBEKISTONDA - INSON KAPITALI O'SISHIGA TA'SIRI

Sharifov Sherali Alisher o'g'li
Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti
magistratura 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning inson kapitalini shakllantirishga ta'siri tahlil qilinadi. Maktabgacha, umumiy o'rta, kasb-hunar va oliy ta'lim tizimlarining modernizatsiyasi mehnat bozori, kadrlar salohiyati va innovatsion rivojlanish bilan uzviy bog'liq holda o'rganilgan.

Аннотация: В статье анализируется влияние реформ, проводимых в системе образования Узбекистана, на развитие человеческого капитала. Рассмотрены процессы модернизации дошкольного, общего среднего, профессионального и высшего образования и их взаимосвязь с рынком труда, кадровым потенциалом и инновационным развитием.

Annotation: This article analyzes the impact of educational reforms implemented in Uzbekistan on the development of human capital. The modernization of preschool, general secondary, vocational, and higher education systems is examined in relation to labor market needs, workforce capacity, and the country's innovative development.

Kalit so'zlar: ta'lim islohotlari, inson kapitali, innovatsion rivojlanish, iqtisodiy taraqqiyot, kadrlar salohiyati

Ключевые слова: образовательные реформы, человеческий капитал, инновационное развитие, экономический рост, кадровый потенциал

Keywords: educational reforms, human capital, innovative development, economic growth, workforce capacity

Inson kapitali mamlakatning iqtisodiy, ijtimoiy va intellektual salohiyatini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Ta'lim tizimi esa ushbu kapitalning shakllanishi va rivojlanishida asosiy omil hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan tub islohotlar ta'lim sifatini oshirish, yoshlarning salohiyatini yuzaga chiqarish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga qaratilgan bo'lib, ular inson kapitalining o'sishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

1. Inson kapitali va ta'lim tizimi o'rtasidagi bog'liqlik

G. Bekker va T. Shultz tomonidan ilgari surilgan inson kapitali nazariyasiga ko'ra, ta'lim investitsiya sifatida qaraladi. Ta'limning sifatli bo'lishi mehnat

unumdorligi, iqtisodiy faollik va innovatsion salohiyatning oshishiga xizmat qiladi. O'zbekiston sharoitida ham ta'lim islohotlari mamlakatning uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga asos bo'layotganini kuzatish mumkin.¹

2. O'zbekistonda ta'lim tizimi islohotlarining asosiy yo'nalishlari

2.1. Maktabgacha ta'limni rivojlantirish: So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim qamrovi 27 foizdan 70 foizdan yuqori darajaga yetdi. Bu bolalarning intellektual va ijtimoiy ko'nikmalarini erta shakllantirishga xizmat qilmoqda.

2.2. Umumiy o'rta ta'limni modernizatsiya qilish: yangi o'quv dasturlari, o'qituvchilar attestatsiyasi, STEM yondashuvi, raqamli ta'lim platformalarining kengaytirilishi ta'lim sifatini oshirmoqda.

2.3. Oliy ta'lim tizimining rivojlanishi: qabul kvotalarining ko'payishi, xalqaro universitetlar filiallari, kredit-modul tizimi va xususiy OTMlarning paydo bo'lishi malakali kadrlar tayyorlash jarayonini jadallashtirdi.

2.4. Professional ta'limni rivojlantirish: texnikum va kasb-hunar maktablari mehnat bozorining talabiga mos kadrlar tayyorlashga xizmat qilmoqda.²

3. Islohotlarning inson kapitaliga ta'siri

3.1. Mehnat unumdorligining oshishi: malakali ishchi kuchining ko'payishi iqtisodiyotda samaradorlikni oshirmoqda.

3.2. Innovatsion faoliyatning kuchayishi: texnoparklar, startup markazlari va grant dasturlarining ko'payishi yoshlarning innovatsion qobiliyatini rivojlantirmoqda.

3.3. Ijtimoiy farovonlikning oshishi: ta'lim darajasi ko'tarilgan sari farovonlik, bandlik va ijtimoiy faollik ortib bormoqda.

4. Muammolar va istiqboldagi yo'nalishlar

Ta'lim tizimidagi ayrim muammolar hali ham dolzarb: hududlar bo'yicha ta'lim sifati farqi, infratuzilma yetishmovchiligi, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining sustligi. Kelgusida raqamli ta'limni kengaytirish, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va xalqaro standartlarga moslashtirish ustuvor vazifa bo'lib qoladi.³

Xulosa

O'zbekistonda ta'lim tizimi islohotlari inson kapitalining o'sishiga kuchli turtki bo'ldi. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan tizimlarning modernizatsiyasi raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, innovatsion iqtisodiyotga o'tish va jamiyat farovonligini oshirishning asosiy omili bo'lib xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Becker G. Human Capital.
2. Schultz T. Investment in Human Capital.

¹ Becker G. Human Capital.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari.

³ . Jahon banki – Inson kapitali indeksi hisobotlari.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari.
4. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi statistik ma'lumotlari.
5. Jahon banki – Inson kapitali indeksi hisobotlari.